Година II ЦЕТИЊЕ 1 мај 1943 Број 113

ГЛАС ЦРНОГОРЕ

Излази СРИЈЕДОМ и СУБОТОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 64 — Претплата: мјесечно Lit. 8 — Појединачни бр. Lit. 1

ЕВОЛУЦИЈА и БЕСКЛАСНОСТ

Као што је познато ученим људима, марксизам као теорија претрпио је многе критике, па се на строго научном терену и није могао одржати. Његова пракса показала је толика отступања од његових основних начела, да се слободно може рећи да је и она потврдила тачност онога *што су многи непристрасни научници* истакли у својим критикама марксизма.

Ми ћемо, касад, овдје указати на једну од многих марксистичких идејних недослједности.

Марксистичко учење о апсолутној еволуцији, поред својих унутрашњих опрека, стоји у супротности са марксистичким идеалом бескласног друштва. Еволуција, као континуиран ток стварности и идеја ка све савршенијим и савршенијим облицима, према учењу марксиста, стална је, вјечита, свеприсутна и свеобухватна. Она важи за сва времена и све просторе. Примјењена на друштвени процес, она се условљава супротностима и друштвеној стварности, супротностима које проистичу из класне подјеле, опречности интереса и борбе између класа. Нова друштвени поредак рађају се на борбе класа; сваки поредак, не само да је подложан промјенама, већ неминовно мора да се преобрати у свој вишу форму, да постигне виши ступањ еволуције. Ту еволуцију омогућавају друштвене супротности, а класе, као носилице супротних интереса, претстављају те супротности. Теза, антитеза и синтеза — то су три фазе еволуције у процесу који се вјечито обнавља: синтеза постаје теза, а против ње се, под утицајем унутрашњих супротних класа, појављује антитеза, да би из сукоба та два чинилца проистекло једно стање које, али само привремено, претставља њихово спајање, њихову синтезу, итд. Кад се она шема примјени на друштвени развитак, долази се до закључка да не може бити друштвеног поретка без супротности, тј. да не може бити друштва без класа. Ако пролетаријат и успије да савлада буржоазију и да јој наметне своју власт, то ставе, по само логици марксистичке еволуције, неће бити коначно, већ ће се убрзо против њега јавити супротности у виду отпора поједних класа. Од оваквог закључка марксисте не може спасити ни учење о еволуцији (истина, сви марксисти мирају пристаће еволуцији, већ еволуцију проповједају само марксисти бољшевистичког правца), јер еволуција, углобљена у равнодушни процес, претставља само убрзавање еволуцијске сјајсјаних мјешавина људских акција у томе сјајеру.

Према томе, није тешко увидјети неслагање, чак и искључивост између учења о еволуцији и идеала о бескласном друштву. Једно и друго не могу ни руку под руку. Поштто је марксистичко учење еволуција, која важи за сва времена и све просторе, заснована, условљена и омогућена друштвеном подјелом на класе и борбом између њих, то бескласног друштва никад не може бити, јер би се такво друштво противило њој о апсолутности еволуције. Ако се, пак, дозволи могућност остварења бескласног друштва, у коме би једно друго слога и хармонија интереса, мора се у том случају добацити учење о еволуцији које заступају марксисти. Дакле: ако је теорија еволуције тачна, нетачно је учење о бескласном друштву; ако је могуће бескласно друштво, онда се учење о еволуцији мора одбацити као нетачно.

И најдоктринарнији марксисти одавно су почели увиђати ове и овакве теоријске недослједности у марксизму. Неки од њих су чак и јавно пјестом указали на њих. Па ипак, присталице марксизма дуже се држе нелогичних и неодрживих теорија слијепо и нерасуђено као пијани плота. Вала по оној: Vivat doctrina, pereat mundus! К.

ВАРВАРСТВО УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА не мијења ратну ситуацију

Источни фронт

(Берлин) Дуж источне зоне Кубањског мостобрана су бољшевици такође више дневних приједа поновили напад са појачањима пјешадије са оближњих сектора, *али су сву одбијени.* У волоховској зони су њемачки гренадири такође жестоких борби заузели један истакнути положај. Разорене су многобројне непријатељске утврде и одбијени вишеструки совјетски противнападаји. У зони Бјелогорода продрли су њемачки одреди међу противничке положаје, разорили утврде *и постројења, те ухватили многобројне* заробљенике. Њемачко ваздухопловство избацило је из тјрачнца 19 новова са ратним материјалом. Непријатељ је на Источном фронту изгубио 25 авиона.

Операције које већ више дана трају са час јачим час слабијим ритмом на сектору јужно од Новороснијска дошле су до прекида. Воде се само још слаби артиљерски дворбе. Непријатељ није могао да осоји напаг изгубјене положаје и искрцано се непостиђаши никаквих успјех, како се у својим нападима осјећало на пољу моње артиљерије. Постепено слабљене совјетске офанзиве акције проузроковано је неуморном дјеловношћу њемачког ваздухопловства, које је бомбама сваког калибра гађало противничке положаје. Борбени авиони и обрушивани успјешно су нападали концентрације трупа, свеобухватне путеве, складишта хране и муниције у совјетској позадини. Такође и на сектору Горњег Донеца било је њемачко ваздухопловство веома активно. Погођено је 5 возова пуних трупа и 2 новова натоварена ратним материјалом, који су сви одлетјели у ваздух.

„Употребу-ујући јучерашњи бијели Фиерерово главног стана савјеје се да је непријатељ продрао у неуморном дјеловношћу њемачког ваздухопловства веома активно. Погођено је 5 возова пуних трупа и 2 новова натоварена ратним материјалом, који су сви одлетјели у ваздух.

„Употребу-ујући јучерашњи бијели Фиерерово главног стана савјеје се да је непријатељ продрао у неуморном дјеловношћу њемачког ваздухопловства веома активно. Погођено је 5 возова пуних трупа и 2 новова натоварена ратним материјалом, који су сви одлетјели у ваздух.

Источно од Лењинграда завршили су се неуспјешни, док је њемачки јуришним одредима успјело да продру на више тачака фронта, а нарочито на сектору Мгуса. Бачено је у ваздух *више непријатељских хаубица* и утврђених положаја. Тешка артиљерија бомбардовала је једну фабрику авиона и неколико електричних централа на сектору Лењинграда.

Руководство непријатељске на методи на своје саговорнике

(Бр Јорк) Чланак једног сјеверноамеричког пуковника, објављен у листу „Чикаго Трибјун", налаже један сјеверноамерички план о абсорбирању Енглеске са циљем њеним користом. Значајно је да је тај план пренијела такође и британска званична јавност. Сјеверноамерички пуковник налаже на који начин може Велика Британија да постигне резултат, уколико хоће да дође до тјесњег удружења са Сједињеним Државама у спољашњој политици, одбрани, трговини и свим другим манифестацијама послијератног живота, што се може врло лако постићи. Довољно је да Енглеска примјени усвојена закон Сједињених Држава, вахтијевајући да буде примљена за члана неке конфед-раципе држава. Ми ћемо са своје стране — наставља пуковник — само уклучити Велику Британију заједно са Цјеркском напада на Кубањски мостобран стрпљиво тешке губитке. Бољшевички офанзивни покрајн од локалног значаја маршени сјеверозападно од Јелгорода, на сектору Болхова и код Лењинграда завршили су се неуспјешно, док је њемачки јуришним одредима успјело да продру на више тачака фронта, а нарочито на сектору Мгуса. Бачено је у ваздух *више непријатељских хаубица* и утврђених положаја. Тешка артиљерија бомбардовала је једну фабрику авиона и неколико електричних централа на сектору Лењинграда.

Руководство непријатељске на методи на своје саговорнике

(Бр Јорк) Чланак једног сјеверноамеричког пуковника, објављен у листу „Чикаго Трибјун", налаже један сјеверноамерички план о абсорбирању Енглеске са циљем њеним користом. Значајно је да је тај план пренијела такође и британска званична јавност. Сјеверноамерички пуковник налаже на који начин може Велика Британија да постигне резултат, уколико хоће да дође до тјесњег удружења са Сједињеним Државама у спољашњој политици, одбрани, трговини и свим другим манифестацијама послијератног живота, што се може врло лако постићи. Довољно је да Енглеска примјени усвојена закон Сједињених Држава, вахтијевајући да буде примљена за члана неке конфед-раципе држава. Ми ћемо са своје стране — наставља пуковник — само уклучити Велику Британију заједно са Цјеркском напада на Кубањски мостобран стрпљиво тешке губитке. Бољшевички офанзивни покрајн од локалног значаја маршени сјеверозападно од Јелгорода, на сектору Болхова и код Лењинграда завршили су се неуспјешно, док је њемачки јуришним одредима успјело да продру на више тачака фронта, а нарочито на сектору Мгуса. Бачено је у ваздух *више непријатељских хаубица* и утврђених положаја. Тешка артиљерија бомбардовала је једну фабрику авиона и неколико електричних централа на сектору Лењинграда.

Још један болнички брод потопљен и сјајно торпедован

(ТОКИО) Један јапански болнички брод, који је превозио у отаџбину рањене војнике, торпедован је усред дана у мору Јужне Кине. Брод је носио јасне ознаке Црвеног крста.

Ово је шести болнички брод што Англоси потопљу сјајно и невјерно, јер је овај, као и сви претходни, био у зјаису болничких бродова, које је Јапан већ прије рата саопштио непријатељу.

Бурна сједница египатског парламента

(Исфамбул) У египатском парламенту одржана је бурна сједница усјед предлога о одбрани ратног закона. Један посланик упутио је интерпелацију, доказујући да провођење ратног закона стоји у супротности са парламентарним правима. Затим је напао владу због масовних хапшења у политичке кругоима и међу становништвом. Посланик је завршио тражећи апсолутну ратног закона на цијелом египатском територију — враћање парламенту свих својих права, јако би престао бити обичним инструментом злоупотреба и насиља бешњених од стране власти. У одговор на то истакао је египатски министар *правде* да је *татни закон* донесен уз пуну подобравање од стране Черчила и Рузвелта.

Претсједник националистичког друштва Миср у Европи је у вези са Нахаспашином ускрпнутом посланицом британским војницима потјетио на то да је садашња министар претсједник Египта у вријеме када је био далеко од власти бранио египатска права на независност и нападао египатске прваке покорне уступатавима. Додао је да је Нахаспаша у ствари ускрпнутом Нахасове ријечи о демократији кава Египљани већ преко 60 година могу посматрати разорни рад таквог режима. Нахаспаша завршио је претсједник Мисра — не престаља јавно мишљење Египта, које је апсолутно противно англосаксској акцији апсорбирања Нилске долине и свих арапских народа.

Значајна изјава г. Синорског претсједника пољске намјеника владе

Изјава, коју је објавио Синорски у вези са преносом рукописа о пољском питању, задовољава Енглеке. Лондонски „Дејли Телеграф" пише у свом уредничком чланку „Не постоји ништа о ко ће изјаву пољске владе учинити корак напред према рјешењу спора. Та изјава само прихвата предсједнике и чланове из Совјетске Русије изјавом сенаторинку Пољске. Непосредно ће уз ко прати сенатори, осим чуђења. Међународне дјелатности не почиње се и не прави се никакви предлози за обнављање односа. Ова стварно не може остати на оном на чему је сада, јер је то донести до тешких последица.

МИТРОПОЛИТОВО СТАРАЊЕ ЗА СУЖЊЕ И БОЛЕСНЕ

И у нормалним приликама Светосавска црква, пуна милосрђа и непрекидног старања за дјецу своју, пружала је утјеху болесницима и сужњима. Данашњицу, муку и патњу, праћене великим гроотом рата, слаби економски услови у овоме и иначе оскудном крају: глад, голотиња и босотиња, повећали су бољести. Оставјени добрим дјецом од рођења, која и кад би хтјела нема а добрим дјецом и кад би имала, што неможе болесном члану фамиљеје да до болнице дотури штогод, многи и врломори невољници ту на Цетињу, гдје су потражили лијека своју бољку, и бољу.

Митрополит Јованикије на Велику суботу, 24 априла о. г. обишао је болницу „Данило I". Утјешио је болесне, вратио је наду у моје добре хришћанске душе, које као да истра-ко у трпљењу бијаше почеле напуштати. Уселио је вјеру, ту мајку живота, у душе много дјеце своје. Својим благим ријечима, пуним оомисле страна, погјетио је оне биједне на велику Христов Васкрс, који је из гроба освјаштио ону основну истину нашег вјеровања: Који је болесне исцјеливао и чртвима живот давао. Замолио је синоде и кћери моје, да у нагрижено и трулно бијеле своје усјеле вјеру у Васкрслог Господа. Све је обдарио даровима хришћанима дјецом и др. поклонима.

Милости митрополитске утјеше, сагријеје и пуне достојевне ту од Високопреосвјешћ. Митрополит и затворенцима у затвору и логору. На ранији дан Васкрса, 27 априла, у пратњи је сопственог митрополита Марка је и митрополит у суботицу. При крају ручка Архијереј је одржао симпатичну бесједу о страдању. Позвао је свакоје да се у то не на светосавски ... Констатовао, да ће бити ту стрпљивијих — комунизам. Изјавио је да ће и у свакоме истаћи је, да су учитељи ... заблуде у овом крају, ... Ако, синове наше: на роде! ... и Цвијети, научне ... у Чивидавцу, који у свом ... вјечно ... Ако велико ... у ... и ... и ... Бесједа је саслушана са ријетком пажњом од затворенца и оставила дубок утисак.

Високопреосвјешћени митрополит обдарио је све затворенике духовним даром: Светим Пјсмом, а Управи затвора ставио је на расположење за затворенике сву количину дувана.

Све ослобођене затвора и логора госп. митрополит је ... у ... Црвеног Крста на Црну Гору, на чијем је средству добављен дуван и дарови за болеснике и затворенике. Тим у вези, у Његовој пратњи поред свештеника био је и секретар Друштва Црвеног крста.

ДАРЕЖЉИВИ „ЧИКА ИЗ АМЕРИКЕ"

Прва жена Кине, Чанг Кај Шекова супруга госпођа Мајлинг, вратила се оних дана преко Аласке и Сибира у Чанг Кинг. Једино, што је са собом донијела из Сједињених Држава, био је прекрасан оријентални ашетист, укоњрен са рубинима и дијамантима, који су у галантни Американци даровали пригодом једног раскошног *пинеа* у Сан Франциску.

Госпођа Чанг Кај Шек била је, истина, јако дирнута овом пажњом, али је ипак уз своју захвалност истовремено нијвала да и поред тог дивног поклона ипак осјећа да су у Сједињене Државе остаје ... на сектору Мгуса. Бачено је у ваздух *више непријатељских хаубица* и утврђених положаја. Тешка артиљерија бомбардовала је једну фабрику авиона и неколико електричних централа на сектору Лењинграда.

Енглеси су се направили као да хоће пружати подршку очајничкој борби Чанг Кинга, наком што се мјесецима и мјесецима дискутовало намјеру Нових Делхија и Чанг Кинга о заједничкој борби коме да помогне. Најзад је Савет проговорио о својој милионској армији, са којом је хтио да протјера Јапанце из Бирме. Те приче су се, *као што је познато, завршиле тиме* да су њему и његовој војсци од 20.000 људи, приликом продора према Аракану Јапанци на ријеци Мају задали крваву лекцију. Почетак дан освојена Акјаба морао је бити напуштен, те се Савел повукао са својим трупама све до руба Тибетских гора. Енглеска, која је некад *господарила морима, бјежи данас од мора!*

При томе налази се бакснуна енглески генерал Вавел у непријатном положају између два фронта: на једној страни налазе се опасни Јапанци, који врше све мало утјецине покрете према вратима приде Индије, а на другој страни крајњ се не мање опасни бољшевици, која на туркменско-афганској граници врше неке покрајнска под фиравом „осигурања безбједности".

Претендент на положај претсједника сјевјетских република Рузвелт посматра ове догађаје, али ми не придаје прекјлики значај. Он је скоро сву своју пажњу сконцентрисао на афричко-европско бојиште, те мора са жалошћу констатовати да су се сва његови планови прорачуни ивјаловили. Његови добри пријатељи у Кремљу нису постигли свој стратегијски циљ, те нису у знатном мјесјенаа потјекли Њемце на Истоку, нити су освојили на траг Украјину, тај извор витамлних сировина и аграрних производа.

Баш обећано: маколико су тешке биле хртве које је Њемачка дала на Истоку, ипак може она данас говорити о апсолутном пораћају источног фронта. Кубањски мостобран виао је да се одржи, па је Њемцима тако у претходну Кавказа остала у руцјама читава база за ова нове операције. На Доњецу и на Миусу, од Јелгорода до Лисјјанска, подигнут је *чврсти бедем* за одбрану Источне Украјине. У отсјеку Орјола и Бјанске заустављено је совјетско надирање дуж аутостраде Москва—Смоленск.

На тучском бојишту прешли су Британци и Американци поново у одлучни напад", као што је то Черчил раструбио на све стране свијета. Непобјитна је чињеница да су се особјјне трупе наше пред непродиено надмоћњјм људством и материјалом на Маретској линији, са које су се наком огорчених борби у рима је непрајатељ претрпио страховите губитке, морао повући на нове положаје Али тек дальња равној ове борбе показаће свијету да ли је непријатељ своје успјеле на том сектору великог сјјетског бојишта можда платио Перлхарбајном. При томе ће свакако и особјјне подморнице имати да кажу своју ријеч.

Једно се види: Америка концентрише огромне напоре на бојишту: око европске тврђаве и на потјјрјјје бољшевика кад ојачјјје ... развијаче силе на европском континенту. Ако се учини примједба да су ти напори преситни за дјјјјске размјере садашњег рата, мора се одговорити да су они, маколико сити били, ипак највећи што их је та плутократска сила у стању да изврши. Зато је то максимум, обзиром на све тешкоће око уређења ратне привреде, око свлађивања огромних простора, те око стаљних губитака људства и (што је још горе) материјала услјед интензивне осовинске подморничке акције. И ако Америка данас ништа не чини на Чанг Кај Шекову Кину, мора се схватити и мора јој се повјеровати да она то и јјјјста нијје у стању.

Приликс у Америци постају сваког дана све горе и горе. Госпођа Мајлинг треба јјјста да буде срећна и захвална што јој је успјело да из те земље, у којој се данас све више осјећа оштта нестаница, нешто кјнесе вјан, на мјјјар то био само један догађјјјн каквог. Уосталом по томе се не цјјене по величини, него по пажњи оног ко их дарује. Само шта можемо, када тврдоглави Кјнези неће да схвате дубину ове наше красне поснлоиде!

СУТОРМАН избјеглички град

Један час проведен код наших најсиромашнијих

Суторман! — толико познато, отпријевано, прослављено и поносно име, које је широм наших крајева и код њих одјекивало! Суторман — бивша граница Турске Царства и Старе Црне Горе, природна граница Барског Приморја, Спича, Цвинце и Крајине, „виђски Суторман" — чије је име надалеко проширило једна од наших најпоузданијих новијих народних пјесама „Куша пада, јетар дува...", коју је радио Београд као распрострањено широм свих крајева бив. Југославије; „ковани Суторман" — који је за тијем доби бива правна клапонина Турака и Црногораца, па је једнокраке бреше Цринчина и осталих Црногораца у старој домовини и политуских Примораца и Крајишана, који су морали да се бију за тај интерес — наше „мало историјско добро" — Данас је тај исти Суторман град-логор наших најсиромашнијих бескућника-избјеглица на Метохији!...

Под снијегом лежи Вох Суторман... Колским путем пробе по ријеке камени, лок радничке камени стадно високе, пријеступају и одвоје радничке овдје заспоене — вјешном избјеглице. Анонимно Друштво „Тудини Таленти", које је предуђело награду магазина, поправит путева и све остале јавне радове у Бару и срезу Барском, пружило је великом обиру рада, и врело вараде нашим сиромашним радницима — избјеглицама. За све вријеме оних радова наше избјеглице су су скоро сви запослени и мушко и женско и старо и младо — сви, да би могли што веће користи донијети себи и својима... Дуж колског пута, које се темељно поправља, видимо одмах радилице, одрасле радилице — избјеглице. Једни — дјеца и жене туку шодер, други су путари и салатаима у рукама насипају пут, трећи су у каменолому, четврти су ђандари и т. д. — али у главном сви способни су запослени. Једино они који сиромашају биједну храну и страују се о нијакиим — остају с дјецом и старим — наемоглим у баракама. На једном дијелу пута уздуж су постављени и трачнице по којима мали вагончићи довозе пијеску, камење, шодер и слично или набацују ход видања...

Горе видимо на једном брежуљку старе видине града Сутормана, некада моћног турског утврђења у рушевинама. Онда друге турске куле и утврђења „Бијели" и „Црни Крај", такође у рушевинама... Некада су оне старе, суре видине бјеле пограничне тврђаве х бранioци Турске Империје на свом сектору и биједна раја, морала је да пролива своју крв и да се кости у бијелоцрвном бијелом сјеверу, које су се увијек трудила да им раскину тешке ланце и да их огрнуће слободно ловјенско сунце. Тако је то траајло све до децембра 1877 год. када „Цар Јунак" Никола I са својим соколима ослобађа сан овај крај 90 бистре вјековне Бојане, када му „Бич Божји раје Барскога Приморја крволочин Селим-Бег Мустафићи предаје кључеве Барскога града и пуно десетина, а неизвјестотоштоваваша свих важних историјских догађаја навршила се је недавно у децембру прошле године. Можда се мало ко сјетио те чувене годишњице, док важност Барског Приморја и његове дуге борбе за цијену или културне свјетт... Некада су ове рушевине биле од пресудног утицаја на останак Османлија на нашем Југу. А данас? Тужна успомена и ништа више... — Даље на малој равници су жељезничка станица Суторман крај улаза у тунел, жандармериска станица, у којој ће ускоро доћи наших жандарма, затим неколико кућа од којих једна без крова 8-10 бијелих, у њима сада стањују избјеглице. Горе, крај жељез. станице улази се у чувени тунел кроз Суторман, којега је прокопао Италијан Виктор Пјанчини (погинуо у жељез. катастрофи у једном потоњем у Зупцима).

Дуж колског пута приређујемо још да су неколико мостова порушили партизани, тако не и су од данака, други су насути каснима бушја и поправљају се. Исто тако дуж ријеке Бојане приређујемо среда поправке комплексе зграде, правимо разне чеоке шуме. „Јесхота!" — увиђаје сви одмах, чим сам опаки да је „плоче" отишло у неизвјестно, па у то те лијеке шуме и да се те то не данас не прекиде. У непоправ без неке потребе, јер неке „кога да реме: Доста! Ту и тамо одјекнуо се ударци сјекире и пјан немилосрдних власника, који ће на свој начин да експлоатишу ову дивљовјеком прогутати у ову шуму, који је увијек представљао тајне не по прекобројно богатство и мало да нам се чини да ће за мало вријеме Суторман бити голо и по свиња пашњака, тако исто су данас ниску охолика брда. Дуж пута срстамо још поред дрварица с мајмунима и сјекирама, који иду да набају два, а успут реду или пјесму...

Продајемо сви мало колским путем и испиша кабелетина „бјрака". Хладни сјеверац дувао је свом жестином и равнајо се о тјеснице, распрострањен се хрва отворену ширину мјеса Бјарско Поље, дуж ријеке Жељезнице и уже суторманскебуљице, које пролази крај непрегледне клисуре и у сјановаиа окомито пада у ненабројним мањим и већим водоскокима. Даље пријетиће жељезничку — поуковитиву на Рибљаку, који се уз тунелу и вијугаве дијела пеньше уз огромне серпентине. На брду Градцу (Рибљаку) се су Зупцима, бијеле се малена цркваца св. Василија Остросшког — задужбина Краља Никоте I, затим се не вијеђу увијацим вијуше сео Туђемила. — Видиће се простиране још даље до Бара и плавога мора... На једној чеоке видовало се наших хладне и снјеже суторморске годе; даље још пријетиће неколико стада разсроктрих по порушаницма а отуд се равлијеваше и миловавча пјесма неког постирчета чији глас вјетар несташно вијугаше... На стазицу Суторману мажа скупина људи чека поштанскога возиломатеву, који ће за вама бити ту и продужити даље кроз тунел за Вир-Пазар, док дуж радничкиа вов-локоотиша враћа се са радилишна Барског друштва у Бар. У њему се врши урцадамо путника, а тако и приличног броја избјеглица и нахове дјеце, који морају да у Бару сврше нужне послове. Зато се чује вика и грајa, јер се путници-избјеглице довикивају да неби аказаили да се ужурају... Добар кондуктер све ми радо прима и осјећа њихову бриједу и бесплатно ће их повести до Бара...

За вријеме револуције овдје је 1941 године стајао један батаљон 94-те регимента Дивизије „Месина" са својим командантом, капетаном Анђелом Лунарићем и са војнике овог батаљона израђене су те баракe у којима данас пребивају избјеглице. Дошли су у посјетиваа у Цриници исти батаљон је отсеоло, а на њихова мјеста пресељено је на избјегличких логора у Бару ових 400 избјеглица из Метохије.

Најзад да видимо — избјеглице позвасе ме да уђем у њихову барaку с њима уђох унутра. Већ на самом улазу осјећа се непријатан, покаран ваздух. У већим стаирим кавнима или у широм ламама домаћине посуде су мало жара, оно мало ситнијих комада, мали санджак наложиле су ватру и тако кувају. Справљају ручак, јер је поднеје бљиву, кашу, пасуљ, чорбу, док друге пеку хлеб.

Сјео сам. Младићи се навиваваају што немају бар мало ракије, кафе или што год друго да вам понуде, па говоре да ми је „жао" зато. Кажем ми да ниси ми у нормалним приликама био пријатељ ракије, кафе, дувана а пототово сада. Даде ово разговарати о сјему. Причали су ми како су били срећни у Метохији, како је тамо велико благостање како су ми после капитулације домови попљачкани, како су ми неки од родбине у том метежу изгубили главу, како нису успјели нигдје ништа, па ето сада, спасу и многе друге слике на њихове Голготе. Много се хвале на скрб италијанских власти око њиховог вадржавања; оне им дају тешко јела, затим бесплатну одјећу, обућу и животне намирнице, као и извор рада за њихово запослење. Питао сам их да ли су што год примили од добровољних прилога за аиоку помоћ и неоа сам се запитао кад су ми одговорили да нису, тим више што вама одиче. „Надамо се" — рекли су ми — „да ћемо ускоро добијати оно што нам припада од те помоћи!"

Болни одјек бољшевичког злочина широм свјетске штампе

Идентификовање катинских љешева све више узбуђује пољску јавност

(Берлин) Из руке у Катинској шуми нађених је љеш једног пољског свештеника идентификованог по документима што су код њега нађени. У берлинским круговима опажа се да проналазак љеша овог војног капетана објављена 22-ог јануара у бившој увешену 31 децембра 1939 године у дневник једног пољског официра. У бившој се тврдило да су сви свештеници овог логора били одведени од других заробљеника. У списку наведено је и име свада пронађеног капелана. Сматра се стога да су и други свештеници морали да слиједе капелана према страшној раци, да би ту биле убијени од јерејско-бољшевичке одјајнаста.

Од 23 априла нађено је из катинске раке 500 љешева Пољака, који су бољшевици поклали. Они љешеви преносе се у друге нарочито ископане раке. Немачка аванинна агенција објављује преко радна имена побијених Пољака.

Лондон тражи слогу са убицама

Савеаје се на Лондона да је руско-пољски дипломатски инцидент увео разиђеје који почиње забрињавати. У реаиденцији британског министра — претсједника очекује се посјета совјетског амбасадора Мајског и шефа пољске номинаиле владе Сикорског. Сматра се да је једним начин исхода образоване ноте пољске владе која би морала да се прилагоди помирењу са британским ставом. Пољско-руска листоа изражавају своје незадовољство због инцидента, којега називају биједом осовинске пропаганде.

Британски аванинни кругови држе се резервисано. Лондонска штампа каузеа је совјетофобиа стаје, оа оа ратне с против Пољака, којима увијеје опстре пјеке. Политички посматрачи истичу да могућности рјешења сукоба зависе од правих намјера бољшевика. Пољско-руска сурова ноже вјаати тешке послједице на англоамеркавско-совјетском политичко-војном пољу. Промјена пољске владе сматра се једним могућим рјешењем. Сикорски би можда САУЕЗВО мјесто инцидентнјеа. Британска влада би можда ставила на своје антибољшевичкој тенденцијама бољи уклоњени. Јавност сматра да енглеска влада чини притисак на пољску владу тражећи ове промјене.

Доказа о совјетској одговорности абог катинског злочина и других масовних убјастава наоружаних над пољским становницима по нарређеу московске владе, већ су потпуно очигледни. Чињеница да је Крваа покушала пребацити одговорност на Немце само отежава положај Москве.

Potreba političke kičme

Kada ratni cilj ne postoji mora ga se stvoriti. Ali kada ratni cilj postoji, i kada je takve prirode da se o njemu ne govori rado, moraju se uzeti u pomoć sve moguće parole iz oblasti religije, ljudskih prava, prirode riječi o ljubavi i slobodi, kako bi se iza nijh sakrila prljavština svoji h namjera. U svakom slučaju jedno stoji: ko toliko priča o svojim ratnim ciljevima kao Englezi i Amerikanci, taj sigurno ima nešto da zataji. Ili je ipak svijet odlično spečatio kakve su sve planove tokom minule godine iznosili rasni „stručnjaci". Koliko se tu samo raspravljalo o komadanju i podjeli Njemačke, o proširenju i parčanju evropskih prđava, o povlačenju i ukidanju granica. Sve su to nagrnule u službi vođe čovječnosti, sve se vrši u slavu božju i za navodno dobro evropskih naroda. Zaista ne bi bilo loše kada bi gospoda plutokrati bar desetl dio svoje filantropske ljubavi prema povređiti svojim sopstvenim zemljacima!

I sada se nedavno odjednom pročuo glas da još nije stigao pravo vrijeme da se o takvim pitanjima diskutuje. Ali zato su ti pitanovi daleko razmaknuli granice vremena: iz dosadašnjih plutokrata taloga, ne dijeli Evropa, nego se prešlo na podjelu čitavog svijeta, uzeto kao cjelina. Najjednostavnije rješenje bilo bi prema tome: dati jedni polovinu Amerikancima, a drugi polovinu Evropljanima. Ali takvoj podjeli već se propovrilo i u javnosti. Ali zainteresovani krugovi — iz sopstvenih sve-nićkih redova — nijesu pokazali mnogo oduševljenja. Jer sem Ruzveltovog i Staljinovog carstva postoji još i jedno ostvrce naseljeno tvrdoglavim Britancima i jedan komad dalekog azijskog tla, koji predstavlja ostatak velike kineske države; ovoje bi rado htjeli da se pri podjeli i na njih pomisli. A onda postoji, iako se to već skoro zaboravilo, čitav niz zemalja koje su u ovome ratu zobilno prolile svoju krv za interese plutokrata, kao, kao n. pr. Francuska, Poljska, Grčka, Holandija, Belgija, Norveška i toliko druge. Sve te zemlje su u svoje vrijeme razmile razne „garancije", pa im se čak i tvrdilo da se za njih, za njihovu slobodu i budućnost vodi rat protiv Osovine. Zaista je zanimljiva činjenica da se danas više ne govori od tih zemalja ne spominje, da se čak potpuno zaboravilo na date garancije i obećanja, pa ih se sada na najbezobzirnijoj način, bez ikakvog ustezanja predaje Staljinu pod njegov krvavi n.-Z. Dovoljno je samo pogledati današnji stav Londona prema njegovoj sticeničkoj nominalnoj poljskoj vladi u pitanju nekog sokoba na granici. Ili se vidi kako plutokrati-ja danas igra pod zvucima boljševičke balalajke. Garancije su danas žalosne uspomene, koje garanti nastoje da sto prije zaborave. Ishabog treba primijeniti da se oni u tom pogledu ni po čemu ne razlikuju od pogođenih naroda, koji su takođe, u svojoj ogromnoj većini, već odavno izgubili svaki interes za tenkad-šnje „garancije" koje za njih predstavljaju još žalosnije uspomene nego za one čemu je i dali. Prevareni narodi došli su tokom godina do saznanja da je bolje pod vocstvom Osovine doći do zdravog unutrašnjeg poretka, nego dopustiti kojekakvim garancijama da od njih napravе lopte za prljavu igru nemirne sterlinčke i dolarske politike.

Ali ne sudimo po spoljašnosti! Ne radi se nama danas, nakon četiri godine kravoprtvarenja, o ovom ili onom obliku uređenja svijeta, o tome da li treba da od nekog svjetskog ili samo polusvjetskog saveza naciija, da li de postojati velike ili male države, garancije ili policijska zaštita — danas bi nam sve bilo prilično, samo ako bi se svršio rat na način koji bi doveo do dobroga kraja, do takvoga kraja koji bi omogućio da se narodi zadovolje i uspješe. Ali sredom mi danas raspolazemo dugogodišnjim iskustvom, kojeganas ni da takvi naši, nikada nisu ništa čega dobroga doveli, niti ikada mogu doveti. Ti planovi pretsiavljaju samo nasilje nad prirodom, koja je svjet tako uredila da rasni narodi sa najrazličitijim karakteristikama, poglednima, tetnjama, mentalitetima pa i fizičkim osobinama obitavaju u različitim prostorima. Još nikada se nije pokazalo pametnim ni korisnim nasilno uplitanje u ovaj uredaj prirode. I sada se danas, u skladu sa zahtjevima savremenog doba, može izvršiti preuređenje kontinenata, ne može se ono provesti na način koji bi od jedne velike zbrke napravio drugu koji će veći. Preuređenje te donijeti korisnijeg jedino ako se najotrcje vodi računa o prirodnim činiocima a u prvom redu o individualnim i teritorijalnim osobinama pojedinih naciija, pri čemu bi se imale izgladiti njihove interesne suprotnosti, a one samo privesti pokoj i korisnoj saradnji. A radi ovoga cilja moraju se isključiti, ne samo Hitlerove snage, koje su uvijek putem huškanja, spiciaka, podnicivanja, zagluplivanja i zavođenja gurale jedne narode protiv drugih. Mi moramo da se silom probljemo do budućeg jedinstvenog svjetskog Evolucionog Kazana, moramo svi ponešto odrezati od našeg predugog perčina zastarjelih, negativnom tradicijom pokupljenih stvatanja, što ga generacijama vučemo za sobom, osjecajući da nam on danas svojim teretom pojedine glavu, ne dopuštajući da pogledamo stvarnosti u oči i da bacimo smjeli pogled u budućnost. A ujedno moramo mi, koji svi, većinom bez lkakvog prava, u samima sebi sa najvećim postovanjem gledamo nebe imaginarne poslove, koji nevište, nemajući ustvari politički horizont širi od kruga u kojem su smještene naše omiljene kafane, moramo svi da opravdamo svoje sopstveno mišljenje o sebi bar time da nekakemo mako političke svijesti, da tom svjesnoscu ispunimo svoj politički stav, da mu time damo neko kičmu, izbacivši iz njega sa najvećom i najsvijesnijom strogošću sve one elemente, koji pokazuju jedino na bezazlenim žaljenje, neobjašnjivim nadama ili praznim čarišljikim naklapanjima. Pa kada to bude učinjen, onda nam zaista neće biti teško da nađemo sami rješenje „kome da se prikloniti". Ali, jer ce to u odjednom postati potpuno jasno i očigledno koji je poredak jedini korisni i trajni.

Poznato nam je da u čovječanstvu postoje slojevi: koji ne mogu prihvatiti takve savjete. Jer ima mnogo ljudi, koji su živili od toga da su drugi prolivali svoji i tuđi krv. Poznato je da je do sada najbolje prošlo nosilo naoružavanje. A ko spekulira sa topovima, taj ne može osjecati iskrenu želju za redom. Čitave društvene kategorije u svijetu osjetile bi bez njegova ako bi zaista zavladao trajni mir. Ali te kategorije su manjine, sitčušne manjine, koje se gube pred ogromnim masama njihovom krivicom napačenog čovječanstva. A kod nas ih uopšte i nema. I zato je najbolje da svjesno kročimo naprijed putem kojim je pošla Nova Evropa, i da se pobrinemo za to da nas ima dovoljno bistrih i svjetlih novih ljudi, da bismo poštje rata mogli pretendovati na pravo da lično uredimo svoje prilike. Jer ono što svjesni i dobronamjerni ljudi sami čine iz svoje unutrašnje pobude, to uvijek najviše odgovara sopstvenim željama, pa ce čak i u opšem sklopu Nove Evrope odgovarati i koristiti takođe i drugim narodima.

Убице дижу свој глас

Један чланак, објављен у „Навјестјима", оптужио је јесјешњу пољску номиналну владу, тврдећи да она нема право да се назива представником пољског народа. С тиме у вези значајно је истакнути да Москва жели да преко пољске владе вазаде Лондон, јер је јасно ставила до знања да се жели ослободити од непожељног Сикорског и да тражи од скијех енглоамерких савезника слободне руке у Источној Европи.

Лист „Политичко-дипломатска кореспонденција" пише о истој теми да је совјетска влада одустала од покушаја да се себе скине одговорност за катински покољ, јер би иначе објеручке пријатељи предјог та се поводе Међународни црвени крст. Лист завршава тврдњом да Сједињене Државе и Велика Британија више воле да ћуте по том питању и да жртвују Совјетима пољску владу.

У Лондону се са жаљењем пише о пољско-руском неспоразуму. „Нус Кроника" пише да је наступио час када и британска и америкаиск влада морају наложити лондонској пољској влади на јасан начин свој став. Московска одјука Пољској је британску јесјешњу стуоицу. Лист тврди да је послиједњих седмица сарадња међу савезницима била више него недовољна, будући да се показало мало добре воље међу њима. Што се тиче Сједињених Држава опажа се да оне још нијесу изложиле своје становиште. „Нус Кроника" потсјећа у међуврјему на то да није само Енглеска ушла у рат због пољског питања, него се не смије заборавити ни помоћ Пољака.

Пољаци не вјерују савезницима

Вијест о прекиду дипломатских односа између Москве и комунистичке пољске владе истиче се у мађарским листовима који примјећују да ова чињеница доказује поново на најочиглијеј начин раздвајање и неспоразум међу савезницима. Совјетског Савеза и Англоамеркавеца. С правом индигнирани Пољаци не прије тајну од свог неповјерења према савезницима. Осорам начин на који су бољшевици оркестрирали инцидент жеље доказује да се М скиа брзе само ва остаревре своје империјалистичких планова и да сијено и намјерно игнорира британску политику према државама, које се налазе под заштитом Лондона. Покољ пољских официра у Катинској шуми — закључује мађарска аванина агенција — још једном је јасно показао опасности која угрожава Европу, а коју само побједа Осовине може отклонити.

Реперкусије и коментари

Покољ пољских официра, које су бољшевици извршили у Катинској шуми, изазвао је највеће негодовање у свим португалским круговима. То негодовање нашло је одјека и у листу „Дијарио де Мана" које опажа да бољшевизам увијек остаје исти. Катински злочин показује да бољшевизам презиру свако људско достојанство. Један пољски лист, који излази у Јужној Америци примјећује у вези са ставом Москве према том питању, да бољшевици настоје спријечити сваку истрагу о том окутном покољу. Ако би московска влада била невина, било би у њеном сопственом интересу помоћи да се испоставе истине.

Политички комитатор турског радија истакао је, коментаришући страховити покољ у Катину, да се Совјетски Савез боји истраге. Да је Совјетски Савез виновник, — рекао је он — он би прије вјатитио истрагу. Нико не може сумњати у оно што се догодило иакон очигледних доказа које је њемачка пружила о бољшевичкој кривици.

Сахиде се да су идентификовани још многобројни официри нађени на Катинске јаме. Међу њима се налазе и два пољска вода капелана.

Негодовање Пољака у цијелом свијету

У вези са откривањем покоља пољских официра у Катинској шуми наиђено је велико негодовање међу пољским официрима који служе у британском ваздухопловству. Пољски пилоти у Енглеској вјатјешају да британска влада заузме у питањима која се тичу њихове отаџбине конкретан став.

Вијести о покољу пољских официра изазвале су неописиво негодовање међу официрима пољских трупа смештених у Ирану. Један пољски генерал наредио је своју дивизију да не учествује на свечаним организацијама од стране британске команде пригодом Ускрса.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

ЛИЧНЕ ПРОМЈЕНЕ

Декретом Њ. Е. Гувернера

а) Постављени су

у Пријепољу:

Трбовић Р. Шукро, на путара при Техничком одјељку.

у Прибоју:

Ђуровић П. Јаков, за чиновника поштанског уреда; Илић М. Бојислав, за ванчиника дневничара поштанског уреда.

б) Пенсионисани су

у Пљевљима:

Бранковић Петар, управник болнице.

у Пријепољу:

Вукашиновић Н. Пајо, служитељ при српском начелству.

в) Премјештени су

у Шавнику:

Павловић С. Данило, учитељ основне школе у Гњечеву (срез Бијело Поље) у школско надзорништво (по потреби службе).

г) Беранима:

Бојичић Р. Милић, учитељ основне школе у Маштаву, у Буче (по молби).

г) Уважена је оставка

у Колашину:

Кнежевићу Илији, шумском чувару при српском начелству.

у Новој Варошу:

Дедовићу М. Ивану, учитељу основне школе.

д) Престала је служба

у Даниловом Граду:

Калуђеровићу К. Ивану, служитељу дневничару при српском начелству.

у Прибоју:

Суботићу Ђорђу, чиновнику српског начелства.

у Колашину:

Радетићу П. Марку, чиновнику болнице; Лисичић М. Милеви, служитељки дневничарки при Окружном суду.

ђ) Отпуштени су

на Цетињу:

Вучковић М. Ђуро, путар при Техничком одјељку; Никочевић П. Шпиро, у служби при Техничком одјељку; Поповић Л. Шпиро, путар при техничком одјељку.

у Подгорици:

Вукмировић Т. Ђорђе, чиновник Великог суда.

у Андријевици:

Кастратовић В. Александар, служитељ дневничар при воћном расаднику.

у Пљевљима:

Мићковић М. Јосиф, чиновник при српском начелству.

ж) Ставља се ван снаге

1) декрет о пријему у службу Блажовића С. Влада, судије.

2) декрет о пријему у службу Катана О. Цечила, судије.

Уредба за судске тумаче — измијењена

Наредбом Њ. Е. Гувернера намјењена је накнада на километражу и дневнице уколико се односи на тумаче у поступима правосуђа. Ова је накнада удешетручена, а све остале награде и накнаде повећавају се за 50%.

Одредбе које се тичу награда и накнада које плаћају приватне странке, остају и даље на снази.

Издавање дозвола за вођење Трговачких радња

Проглашом Њ. Е. Гувернера наређено је да одобрења за издавање дозвола и овлашћења за вођење трговачких радњи, имају издавати надлежне Команде Краљевских карабињера, и то: за срез барски у Бару, за срез цетињски у Цетињу, за срезове: подгорички и даниловградски у Подгорици, за срезове: никшићки и шавнички у Н. кипуу, за срезове: берански, колашински, андријевски, бјелопољски у Беранама, и за срезове: пљевљски, прибојски, пријепољски, сјенички и новопазарски у Пљевљима.

Без претходног одобрења Команде карабињера, Управне власти не могу издавати ни дозволе ни овлашћења за радње.

Имаоци дозвола и овлашћења до сада издатих, позивајући се 14 јула т. г. Управним властима претставку ради потврде истих. Све дозволе које до овог рока не буду поднијете и потврђене, постаје неважеће са даном 25 јула 1943 год.

Ко се огреши о ово наређење, биће поред одузимања дозволе и затварања радње, кажњен затвором и новчано до 5.000 лира, по пресуди Ратног суда.

Наше позориште

Вечерас наша позоришна трупа дође по први пут „Савојкиња или Мајчина благослов", позоришни комад у 4 чина са вуанком и пјесанем од А. Енера и Г. Лемоена, у режији г. М. Драговића.

Резултат ђачког такмичења

У Дирекцији за просвјету одређена комисија за преглед и оцјену ђачких радова завршила је рад и резултат ће бити објављен чим буду спремљени пакети са школским прибором за награду.

Скрећемо пажњу родитеља и ученика свију наших средњих и стручних школа да ће наш лист донијети детаљан извјештај ово прог нашег такмичења ове врсте.

За девинфекцију школских зграда

У Дирекцију Гувернерства послала је преко Среских САЗИТИЋА потребну количину креолина, средства за девинфекцију школских просторија. Сви директори школа и српске школски надзорници имају се по потреби обраћати Среским САЗИТИЋИМА од којих ће добити потребну на количину креолина заједно са упутством.

Штампарија „Обод"

Одлуком Господина Цивилног Комесара од 1 маја о. г. Штампарија „Обод" на Цетињу предаје под директну управу Цивилног комесара.

Сви радници који имају да се обаве у штампарији, треба да поднесе Уреду за координацију, иначе се по њима неће поступити.

ВИЈЕСТИ ИЗ БАРА

Уништавање сутоморанске шуме

Наш лист је једном приликом јавио да се млада церова шума, немилосрдно сјече према потребама појединаца.

Дио планине Сутоморана у Барској општини власництваго је тему села: Зубаца, Туђемила и Сустаља, а у приближној суседној цриничкој села Лимљана. Одмах послије капитулације бивше југославске неки општинари, који немају никаког права у овој планини, почели су да сјеку овај мјешу шуму, у који су сврху чак нијчили неколико радника, а два су ангажирали италијанској команди у Новом Бару. — За ова дјела примили су масне паре.

Али ово није једини случај. За овима су се поводили не само појединци, већ и поједина друштва са неколико десетина радника, који су посјекли неколико стотина куб. метара дрва у овој шуми.

Као по неком злом удесу, свак је настојао на жалу, дошао у надгрнуо сутоморанску шуму, док стара церова стабла поносно стоје, што ће надживјети млада стабла.

Шума је извор здравља и украс сваког краја, зато власници шуме треба да средствима стану на пут овом општем злу, јер се може догодити да се врло кратко вријеме уништи ова лијепа шума, и да Сутоморан остане без слога рада, као што су, нажалост, остале наше другe околне планине голе и кршовите.

Послије лијепе кише страшни вјетар

Прије неколико дана имали смо лијепу дуго очекивану кишу, која нас је била пуно обрадовала. Међутим, као што је овамо чест случај, дуну је вјетар, односно бура која је починила велике штете на воћима, усјевима и сјену. Овај слијепи вјетар захватио је осим Бара и Спича и остале дјелове нашега Приморја.

СВЕЧАРИ

Услед жалости у породици о мојој крсној слави Св. Борђија нећу примати уобичајене посјете.

Јован Ив. Милошевић

ОГЛАС

ПРОДАК СЕ из слободне руке кућа са 4 одјељења у улици Вука Мишићевића, добро очувана, са малим хипотекарним дугом.

За уговор обратити се власнику ТОМУ М. НИКОЛИЋУ-ЗАЧИРАНИНУ — Цетиње.

МАЛИ ОГЛАСИ

Изгубио сам два бона за хлеб бр. 10598, 10599 издатих од стране општинске подгорице, те их овим оглашавам неважећим.

1-3 МЕКИЋ ХАТА
Подгорица

Своју личну легитимацију издату ми од стране Начелства Среза у Беранама под регистар бр. 6481 изгубио сам, те је овим оглашавам неважећом.

1-3 ВУКЧЕВИЋ ИЛИЈА
Кампаћ ул. бр. 14 Подгорица

Ноћу између 8 и 9 фебруара т. год. изгорела су ми одлаштића издата од стране Начелства Среза у Беранама под регистра бр. 10/42 год. и 12/37 год., те их оглашавам неважећим.

РАГУМ РАМУСОВИЋ
трговац — Беране
1-3

Ноћу између 8 и 9 фебруара т. год. изгорела су ми одлаштића издата од стране Начелства Среза у Беранама под регистар бр. 117/36 год. и 126/37 год., те их оглашавам за неважеће.

РАМУЗ ЦРНОВРШАНИН
трговац — Беране

Из слободне руке продајем два рала обрадене земље у „Калоте" општина подгорска.

СРЕТЕН ПРЕЛЕВИЋ
1-3 чин. Градског поглаварства — Подгорица

Изгубио сам легитимацију бр. 7562 I издату ми од Општине подгорске, те је овим путем оглашавам за неважећу.

1-3 ВЕЛИМИР ЋИЋЕВИЋ — Подгорица

Своју личну легитимацију издату од стране Градског поглаварства Подгорица под бр. 8826 изгубила сам, те је овим оглашавам за неважећу.

САВКОВИЋ МАРИЈА
1-3 Светосавска 36 — Подгорица

Личну легитимацију издату ми од стране окружног шаљивског пов. бр. 1414 изгубио сам, те је овим оглашавам за неважећу.

МИЛОСАВ ЖУТИЋ
1-3 ученик III рал. гимназије

Своје свједочанство о свршеном нижем техничком испиту, изгубио сам у Беранској гимназији, те га овим оглашавам за неважећа.

1-3 *Мајевић Мијовић*
сви. п. катуновт — Подгорица

За дугова моје жене Драгиње Лазовић рођене Мијовић, а по затварању пошто против исте извјешћа повести бракоразводну парницу.

Мијат Лазовић
1-3 суд. приправник
Подгорица. — Херцеговачка бр. 13

Своју матурску диплому и свједочанство о свршеном свном разреду подгорске гимназије издатог од стране Градског поглаварства су ми те их овим оглашавам неважећим.

Мијат Р. Рашићевић
1-3 ауг. п. поручник
Подгорица — Бешкопоље

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Справљање бордовске чорбе

Бордоска чорба је водени раствор плавог камена (плаве галице) и кречног млијека, а служи као средство предострожне у борби против многобројних болести гајених биљака.

За успјешно сузбијање пероноспоре на виновој лози, као и разних криптогамних болести на воћкама, баштованским, као и пољским усјевима треба знати справити добру бордовску чорбу, такву која ће имати најбоље и надуже дејство. Ако се виноградари жале да им бордовска чорба нагриза лишће, или да нема добро дејство, онда ће вјероватно увијек томе, што је чорба рађена или погрешно справљена; јер њен квалитет не зависи само од количине плавог камена и креча, већ и од самог начина справљања.

Бордовска се чорба справља на три начина: на њемачки на француски (бордовски) и на американски начин. Сматрајући на који се начин чорба припрема, она ће бити добра само онда, ако је добро неутрализирана. За добру неутрализацију чорбе потребан је тачан омјер креча према $^1/_2$ употребленог плавог камена. Није довољно, да се само омјери одговарајућу количину камена и креча, — на сваки килограм пл. камена $^1/_2$ килограма негашеног креча, — па да буде чорба добра. Креч није увијек једне те исте јачине, те се лако дешава, да од одмјереном количином креча свеједно не буде чорба неутрализована. Ако је креч слабије јачине, чорба је кисела, ако је креч јачи, чорба је лужна (алкалична). Кисела чорба слабо се лијепи и прљи лишће, лужна чорба слабије дејствује и киша је брзо спира. Рјешење се може од ока справити добру чорбу, зато се мора употребљавати при припремању чорбе увијек црвена лакмуса, или још боље бијела фенолфталеинска хартија, која тачно показује неутралисану чорбу. Чим код мијешања умочена лакмуса хартија помоћи, или фенолфталеинска црвени, треба одмах са даљним додавањем креча престати, пошто је чорба већ неутралисана и добра.

Да би се неутрализација што боље извршила, не би требало одмах по справљању чорбе прскати. Чорбу се направи одмах у јутро, а кад се роса (или од кише роско лишће) просушиј, отпоче са прскањем. Припремајући треба само онолико чорбе, колико се може истог дана потрошити. Унапријед се може припремити само чисти раствор плавог камена, јер се тај раствор не квари, док се справљена чорба брзо квари. Ако би киша омела посао око прскања, би чорба преостала за сутрадан, треба је појачати. Вода за справљање чорбе мора бити бистра и — ако је могће — кишница. Мутна вода умањава дејство чорбе, запушавајући пуну лишће се пјеном.

Што се тиче разних начина справљања чорбе, код справљања исте на њемачки начин поступа се овако: у бурету од 100 литара направи се 50 литара кречног млијека, са оноликом количином креча, колико је потребна према количини плавог камена. Креч се узме сијеч, негашен, те се прије употребе загаси, у другом суду од 50 литара запреме направи се 50 литара раствора плавог камена, на тај начин, што се у кесицу од рајстке крпе вагане 1/2 до 2 килограма плавог камена (онолико колико постотна не се чорба справљати), па се из кесиће у воду, да се плави камен у води потпуно раствори. Кад су раствори готови, сада се уз непрекидно мијешање раствор плавог камена полагано улива у кречно млијеко.

На француски начин справља се чорба овако: у буре од 100 литара сипа се 50 литара воде, у коју се ступ у кесици потребита количина плавог камена, да се раствори. У другом суду од 50 литара се прерађе 10 литара кречног млијека са одгораја/ијом количином доброг, сијеч, негашеног креча, који се: прије употребе загаси, те размути у томе буреу од 50 л. са 10 литара воде у кречно млијеко. Кад су раствор камена и млијека готови, уз непрекидно мијешање се сипа полагано млијеко у раствор плавог камена све потпе, док умјесна тачно показује неутралисану чорбу. Чим код мијешања умочена лакмуса хартија помоћи, или фенолфталеинска црвени, треба одмах са даљним додавањем креча престати, пошто је чорба већ неутралисана и добра.

Да би се неутрализација што боље извршила, не би требало одмах по справљању чорбе прскати. Чорбу се направи одмах у јутро, а кад се роса (или од кише роско лишће) просушиј, отпоче са прскањем. Припремајући треба само онолико чорбе, колико се може истог дана потрошити. Унапријед се може припремити само чисти раствор плавог камена, јер се тај раствор не квари, док се справљена чорба брзо квари. Ако би киша омела посао око прскања, би чорба преостала за сутрадан, треба је појачати. Вода за справљање чорбе мора бити бистра и — ако је могће — кишница. Мутна вода умањава дејство чорбе, запушавајући пуну лишће се пјеном.

Што се тиче разних начина справљања чорбе, код справљања исте на њемачки начин поступа се овако: у буретu

Нови совјетски неуспјеси на Кубањи

Америци фале бродови за превоз трупа

„Иад нијаш право нападај мјесто да се бранимо!"

(Хелзинки) Молотовљева изјава о прекиду односа са пољском номинабном владом потсјећа на Лењинову доктрину да се у случајевима када се нема право мора одмах нападати умјесто да се брани. Фински лист, који чини ову примједбу истиче да се не ради само о катинском злочину, него о жељи да се присили Пољска да одустане од сваке територијалне ревандикације. Згранутост англосаксе владе утолико је већа што је Москва изјавила да не прима никакве савјете о уређењу граница и односа са другим нацијама. Лондон и Вашингтон присиљени су да се подају таквом уцјењивању, чадајући се да ће Црвена армија наставити да се бори за њих против Осовине.

Подла англосаска игра наставља се и у Алжиру

(Тангер) Изјава, коју се недавно дали чланови тобожње алжирске владе, показује биједне привредне прилике у Алжиру и Мароку. На једној од последњих сједница окружног савјета Константине су алжирски совјетисти заузели став према англоамеричким нападачима и француским окупацијама. Истакнуто је да привредна изнур, наметнут од Сјеверноамериканца поднесе већим дијелом муслимани. Савјетници су изјавили да желе сачувати интересе становништва, његову будућност и да они неће учествовати ни у каквој политици дискусије у этвиру споменуте скупштине, јер се њихови захтјеви не уважају, те тиме тоне се сматрају сувишним и бесповјетним експонентима.

Нова несаће над правим Индијо

(Нове Делхије) Један комунике из поткраљеве резиденције јавља да је поткрала ситуацију створену пресудом Федералног суда, којом је хапшење Махатме Гандија и његових присталица прогласило незаконитим, одговорно дежурном кривичном мјесечу седмице законодавство и одобрава хапшење и држање у затвору свих сумњивих особа ухапшених током последњих година у Индији. У том комунике додаје се да је број ухапшених индијских националиста порастао на преко 9.000

Велика католичка скупština на Далеком Истоку

(Токио) Јапанско удружење католика, које обухвата преко 30 милиона католика настањених у Источној Азији, одржало је 29 априла годишњу скупштину у Токиоу. Лист „Ју Херолд Трибјун" истиче да се у Источној Азији, у Јапанској и Кореји, католици уживају у Јапанској потпуна слобода остваривању Јапанског споразума са Филипинима као и на свим другим мјестима.

Подморничка акција непријатеља упрошћава и забрињује

(НЈУ ЈОРК) Сјеверноамерички новинарски и политички кругови нарочито су забринути усљед оштре борбе осовинских подморница против непријатељског бродовља. Лист „Ју Хералд Трибјун" истиче тврдњу водећег демократског сенатора, који је изјавио да су осовинске подморнице омеле англоамеричку планиду у таквој мјери да сјеверноамерички министар рата неће ове године бити у стању да пребаци преко мора предвиђени број војника.

21 британски авион оборен у једној ноћи

(Берлин) Према посљедњем податку на који су стигли из губитника британског ваздухопловства претрпљеним у уторак ноћу приликом напада на Дунсберг и на друге градове Западне Немачке, износи број оборених британских авиона 21.

Неуспјех акције господе Чанг Кај Шек

(Шангхај) У шангхајским листовима појавио се један чланак који истиче основне тачке раздора између Америкинаца и Чунгинга, као и намјеру њих и других савезника. Неуспјех чунгиншке воне мисије у Вашингтону и чињеница да су господа Чанг Кај Шек и енглески министар иностраних дјела брижљиво избјегавали сусрет у Сједињеним Државама, гдје су се истовремено налазили, претставља значајне симптоме. Усталом сусрет између Идена и господе Чанг Кај Шек није се могао препоручити нити би постигао друге резултате, сем што би јоШ више поништио кинеско-британске разлике. Изјаве чунгиншког министарства изгледе су вашингтонске круговe, јер није избјегао споменути да је Кина примила само пола процента материјала који су Сједињене Државе отпремиле савезницима. Инфлерацију су пастале још више након губитка Бирме, који је проузроковао прекид пута на бурманску Кину. Недовољан ефикасност ваздухопловних транспорта није допустила велика снабдјевања. Чунгинг нема довољно санитетског и ратног материјала, те се сумња да може настати сној отпор. Сјеверноамерикански резервјаци да се нађу сами чаурпорт Јапану, који се сматра главним непријатељем. У чунгиншким круговима истиче се да је Енглеска присиљена трагати од Сједињених Држава највећи допринос за борбу у Европи, а да јој стога није могуће да помаже побуњеничку Кину. Шта више недавно претрпљени пораз маршала Вавела поништио је сваку наду и помоћ копненим путем. Сједињене Државе не располажу Енглеској овај пораз у Источној Азији, гдје су они мислили да ће створити најбогатија тржишта, те сматрају да се борба у Европи развија само у корист Британског царства, које Сјеверноамериканци већ сматрају мртвим. Англо-америчком нерасположењу ПРИДУЖУЈЕ се нерасположење Чунгинга против јединих и других. Чунгиншки кругови одјављују да Кина мора сама надвијати борбу против Јапана, те се истичу жалбе због сијешне помоћи што је до сада добијена. Лондону, одговара Чунгинг да је англо-америчанско-холандској влаСти над пацифичким народима дошао крај. Шангхајски кругови примјећују да се не треба чудити што је енглески министар иностраних дјела обиђром на такво стање створи избјегавао током свог путовања по Сједињене Државе да се састане са господом Чанг Кај Шек.

У Сједињеним Државама су власти забраниле продају кћиће супруге чунгиншког амбасадора у Лондону. Кћерка је морала наћи овај дана, а у њој се приказује жена политичких ситуација чунгиншке Кине и њени односи са сјеверноамерика власти примјенивше такву мјеру.

Посљедњи билтени осовинских снага

Главни стан италијанских оружаних снага јавља:

У Тунису су вишекратни противнички покушаји продора кроз наше линије наишли и јуче на жилави отпор италијанских и њемачких трупа. Осовинско ваздухопловство, које је било нарочито активно. Нападало је концентрације непријатељских снага, запаливши и оштетивши велики број моторних кола. У борби је оборено 17 англо-америчких авиона, и то 10 од стране њемачких ловаца а 7 акцијом једне наше ловачке формације под заповједништвом ваздухопловног капетана Бруно Политиа из Милана, у оштрим двобојима са једном скупином од око 60 енглеских авиона. Друга два непријатељска авиона, нападнута док су се дизала у лет, разорена су од стране једног нашег ловца.

Током јеине противничке акције против једног нашег конвоја срушила је противавионска реакција са бродова 2 непријатељска авиона. За посљедња два дана нису се вратила из својих ратних мисија 4 наша авиона.

Фиреров главни стан јавља:

Бољшевици су јуче са великим снагама поново прешли у напад на Источном сектору Кубањског мостобрана. И поред жестоке артиљеријске припреме и подршке многобројних борних кола и авиона непријатељ није успио да ни на једној тачци постигне територијалне успјехе. У огорченим одбрамбеним борбама, у којима је успјешно помогло ваздухопловство, били су бољшевици крваво одбијени, те су разорена многобројна противничка борна кола. У ваздушним двобојима су њемачки ловци оборили на јужном сектору фронта 67 совјетских авиона.

На западном туниском фронту сломљени су многобројни локални препади непријатеља. Ваздухопловство је оборило на медитеранским ратиштем 12 непријатељских авиона, изгубивши 5.

У зори 29 и 30 априла су њемачке обалске страже потопиле код холандске обале 2 мототорпиљера, оштетивши трећи и запаливши четврти. Њемачке подморнице потопиле су у сјеверном атлантику и у средоземном мору 10 бродова од укупно 53.000 тона, из састава конвоја који су пловили под јаком пратњом. Једна подморница оборила је један непријатељски тешки бомбардер.

Англоси и Јевреји

(Јерусалим) Јеврејски управљачки кругови у Палестини показују своје задовољство што у часовима када Велика Британија настоји да промијени став у социјалистичком питању како би искористила подршку Арабљана, показују Сједињене Државе све већу одлучност за стварање џиоистичке државе у Палестини, која би била под њиховим протекторатом. Сви главни јеврејске експ. кругови у друге крајеве систематски су оментани било од стране Енглеске, која не жели Јевреје у своју кући и у колоније, било од Сједињених Држава које су дале подршку само палестинском ријешењу. Ово је ваљда створен на изјава органа Џуис Еуенса. Изјава потсјећа да је приликом додира између министра Идена и вођа америчких Јевреја, до чијих је дошло у Сједињеним Државама, инкриминисана примјена на му се предоче супротности између јајених ријечи садржених у Атлантској Повељи и неповјереју Енглеске према јеврејској политици Сједињених Држава на Леванту.

Поглавник под Фирера

(Берлин) Фирер је примио Поглавника Независне хрватске државе д-р Анту Павелића. Разговори су се водили о политичком и војном настављању заједничког рата Осовине против бољшевично-англосаксе коалиције. Д-р Павелић је изразио одлуку хрватског народа да води раме уз раме са силама Осовине све одлучнију борбу за слободу Хрватске и за бескомпромисну побједу над непријатељима нација удружених Тројним пактом. Коментаришући комунике о Поглавниковој посјети Фиреровом Главном стану истиче њемачка штампа да је Хрватска за ове двије године свог независног опстанка доказала да је пријатељ у борби против душмана Европе и стварни чинилац реда. Лист „Берлер Цајтунг" спомиње да је Поглавник прошле године изјавио у једном интервјуу да Европа полаже своје наде у Дучеа и Фирера. Лист указује на допринос хрватских формација груже на Источном фронту. „Дојче Алгемајне Цајтунг" пише да се хрватска нација на пољу борбе као и на пољу рада налазе уз бок народима Осовине.

Пољаци умјеравају британску закулисну игру

(ИСТАМБУЛ) Ради смирења узбуђености који влада међу Пољацима у Ирану и Ираку због стања Совјетско-пољском спору, стигао је у Багдад начелник генералштаба пољске војске. Он је препоручио својим сународницима да буду мирни у очекивању политичког развоја питања. Лист који се изиђе у Багдаду на пољском језику пише да Пољаци морају одлучно чекати да виде јасније намјере демократије, које су дале доказе чуде несигурности у погледу Пољака, нарочито неком открића катинског злочина.

Мађарски министар напустио Софију

Мађарски министар трговине је, наком једног разговора са краљем Борисом, напустио Софију. Прије одласка изразио је своје увјерење, да ће пријатељство између Бугарске и Мађарске претстављати један од најнападнијих чинилоца новог европског поретка. Министар је завршио своју мајану, истакавши да Мађарска ради и води борбу са несалом.ивом вјером у пресудну побједу заједно са својим великим савезницима.

Још једна жртва британских окупаторских налета

(Рефо калабрија) Непријатељско варварство наставља је још једну невину жртву. У Аспромонтеу је једно петогодишње дјијете нашло експлозивно наслиа-перо, које је непријатељ ту бацио. Дјијете је тешко рањено. Сви њега рањена је и његова сестра и још једна дјевојка.

Бирма уз Јапан

(Токио) Бирмански министар претсједник одржао је говор у вези са ратном ситуацијом у Азији. Он је изјавио да се мора борити заједно са Јапаном за стварање Велике Азије и увођење оног новог поретка и благостања које очекују сви народи. Бирмански народ је бацио у борбу све своје најбоље снаге, те је рифјеен да се бори раме уз раме са Јапанцима све до увиштења заједничког непријатеља.

Још једна конференција

(Лондон) У вези са избјегличком конференцијом на Бермудама пише лист „Џуис Кроникл" да је она потпуно пропала, те додаје да, ако се нова конференција за подјелу намирница буде водила истим духом као и она конференција на Бермудама, неће ни она постићи боље резултате. Лист напрашава изјавом жаљеља што ће се делегати других нација вратити у отаџбину не постигавши никакве конкретне резултате.

Broj 89 G. R.

U ime Njegovog Veličanstva

Viktora Emanuela Trećeg

po milosti Božjoj i volji Narodnoj
Kralja Italije i Albanije
Cara Etiopije

RATNI VOJNI SUD NA CETINJU

izrekao je sljedeću

PRESUDU:

u procesu protiv:

Lekić Veliše pok. Todora i pok. Blecić Milice, star 27 g., rođen i nastanjen u Boljevićima, obuzar.

Orlandić Blaza pok. Joka i po majci Lekić Milice, star 34 god., rođen i nastanjen u G. Seoca, student;

Vojvodić Dušanov Radovana i po majci Lekić Jane, star 23 g., rođen i nastanjen u Gluhom Dolu, student;

Lekić Androv Rista i po majci Plamenac Milice, rođen i nastanjen u Seoca, star 36 g.

Otsuhni.

Krivi su

svi: za učešće u naoružanu bandama (čl. 10 Guvernerovog raspisa broj 1 od 14. decembra 1941) jer su u zoni Virpazara i drugim, u neodređenom vremenu sve do danas učestvovali u naoružanim bandama protiv moći talijanske Države povezane sa vojnom okupacijom Crne Gore;

Osim toga 1, 2 i 3: za sudjelovanje u ubistvu Lekić Nika (čl. 110, 575 K. P.) jer su u sudjelovanju između njih, dana 13 januara 1942 u zoni Godinja, prouzrokovali dobrovoljno smrt crnogorca Lekić Nika, na vatrenim oružjem.

2, 3 i 4 za sudjelovanje u ubistvu sa predumišljajem (čl. 11, 575; 576 broj 3, 577 broj 3 K. P.) jer su dana 21 oktobra 1941 prouzrokovali umišljeno po prethodnom sporazumu u Boljevićima smrt Plamenca Ivana sa vatrenim oružjem.

Zadnja tri osim toga za protivpravno držanje oružja (čl. 6 raspisa Vise Komande italijanskih Oružanih Snaga za Albaniju od 5-VIII-1941) jer su u ljetu kolovoština i vremenu nedovoljno nosili vatreno oružje bez dozvole od strane talijanskih Vlasti.

Ostalo izostavljeno
iz tih razloga

u smislu objavljenog Guvernerovog raspisa za Crnu Goru broj 1 čl. 10, 575, 576, 577 K. P. 483—488 K. P. proglašavaju se krivi Leković Veliša pok. Todora, Orlandić Blažo pok. Joka, Vojvodić Dušanov Radovan i Lekić Androv Rista za imputirana djela u dispozitivu ove presude pa ih osuđuje na kaznu smrti.

Narečene se objavljivanje ove presude u smislu zakona i jedan pet u lokalnom listu

Presjednik s. r. Gen. Marotta — Izvjestilac s r. Kap. Bianchi — Sudije: s. r. Major Scalzo — Kapetan Germano — Kapetan Albertazzi — Vojni Zapisničar s. r. potp. Fricek

Presuda je postala izvršna pri izricanju. Vojni Zapisničar s. r. Kap. Vettorini

Da je ovaj izvod vjeran originalu.

P. M. 142, 12 aprila 1943-XXI.

Zapisničar: kap. Cordova.

Broj 812 G. R.

U ime Njegovog Veličanstva

Viktora Emanuela Trećeg

po milosti Božjoj i volji Narodnoj
Kralja Italije i Albanije
Cara Etiopije

RATNI VOJNI SUD NA CETINJU

izrekao je sljedeću

PRESUDU:

u procesu protiv:

Gobović Đojka pok. Ilije i po majci Plani Sredanović, rođen u Nudo (Grahovo) star 34 godine, zemljoradnik.

Zatvoren od 27 juna 1942-XX.

KRIV JE:

za učešće u naoružanoj pobuni (čl. 3 Đuđevovog raspisa broj 105 od 4-II-1942) jer je aktivno učestvovao u naoružanoj pobuni protiv moći Italijanske Države povezane sa vojnom okupacijom Crne Gore i u borbama kod Kloboka i Lastve protiv Italijana i četnika. U gore pomenutim krajevima i u Trebinju od novembra 1941 do 27 juna 1942.

Ostalo izostavljeno
iz tih razloga

u smislu objavljenog Đuđevovog raspisa broj 105 (1, 3, 4—488 K. P. proglašava se krivim Gobović Gojko za učešće u naoružanoj bandi i za tako izmijenjenom rubrikom osuđuje ga na kaznu vješćе robije i da plati sudske troškove.

Narečeje se objavljivanje ove presude u smislu zakona i jedan put u lokalnom listu.

Ovako rješeno u Cetinju 10 aprila 1943-XXI.

Presjednik s. r. Gen. Marotta — Izvjestilac s. r. Kap. Bianchi — Sudije: s. r. Major Scalzo — Kap. Germani — Kap. Albertazzi — Vojni Zapisničar s. r. Kap. Vettorini.

Presuda je postala izvršna pri izricanju. Vojni zapisničar s. r. cap. Vettorini.

Da je ovaj izvod vjeran originalu.

P. M. 142, 12 aprila 1943-XXI.

Zapisničar: kap. Cordova.

Tvrdi:
Pukovnik
Kr. Carski Vojni Tužilac
s. r. G. Toscano

Pregled štampe

Komentari

U jednoj bilješci o rusko-poljskim odnosima piše moskovski dopisnik agencije Reuter da su se ti odnosi bitno pogoršali još od mjeseca februara, kada je u „Pravdi" izišao protesni članak protiv objavljivanja izjava jednog poljskog novinara u Londonu o teritorijalnim pitanjima. Suprotnosti bi se mogle smatrati akademskom diskusijom, koja bi trebala da se nastavi po svršetku rata. Ali situacija je postala kritična kada se poljska nominalna vlada obratila Medunarodnom crvenom krstu zamoliviši ga da pošalje istragu o katinskom pokolju. Prekid odnosa morao se predvidjeti. U Moskvi se taj prekid odnosa smatra ostavljanjem otvorenih vrata za obnavljanje odnosa sa novom vladom. Ukoliko bi se odnosi obnovili, nema sumnje da bi novi vlada bila spremna za pregovore o sklapanju ugovora o teritorijalnim pitanjima na realističnoj bazi. Iz svega toga vidi se da Moskva pretenduje na to da London žrtvuje Rusiji poljsku vladu.

Neraspoloženje

Jedan francuski oficir izjavio je nekim novinarima u Sjevernoj Africi da Angloamerikanci, svuda kud stignu izazivaju nerasploženje mesta stanovništvom svojim ponašanjem u tim krajevima. Gradani koji se odupiru volji okupatorskih trupa, hapse se i prevoze u naročite zatvore. Zna se da se prema ovim zarobljen cima vrlo loše postupa. Vijesti o operacijama u Tunisu primaju se sa velikom rezervom. Osovina baca u borbu sve veći broj aviona.

Neredi i izbori

U Siriji se predviđaju novi neredi. Nacion list namjeravaju da učestvuju na izborima radi ometanja uvote kolonizatorskih sila. Jedan turski list piše da je dužnost Turaka da se iz političkih, sentimentalnih i moralnih razloga zauzimaju za nesreću sirijskog naroda, izvanrednog ugnjetavanju. Turski list, koji to piše, ističe da žalosni primjer Sirije zabrinjuje male narode pokazujući im jasno šta bi značio onaj mir kojega projektuju demokratske sile.

Odlučnost ital. vojnika

Radio-London je, javljajući o operacijama u Tunisu, izjavio da bitka krvavo bijesni na cijelom frontu. Angloamerički vojnici imaju posla sa najboljim trupama riješenim da se puste pobiti do posljednjeg čovjeka na dopro utvrđenim položajima.

МАЛИ ОГЛАСИ

Моју легитимацију бр. 252 издату од стране окружног Сиваљске, овим је отказана за неважећу.
Томовић Ђурђа Јана
Цетиње
2—3

Своју личну легитимацију бр. 370 од 26-V-1942 год. изгубио сам, те је сам путем оглашавам за неважећу.
Садик С. Чаушевић
трг. помоћник — Пљевља
2—3

Личну легитимацију издату на име Стефана Ђоковића пашо вакат у Св. Стефану под бројем 153/41, изгубио сам те је овим оглашавам за неважећу.
Марија П. Рајковић
Рибница — Св. Стефан
2—3

Изгубио сам карте за животно намирнице под бројем 027 и 028 те их овим оглашавам за неважеће.
Драгојлов Бајовић
Подгорица
1—3

Штампарија „Обод" — Цетиње

Директор: ЈАНКО ВЛАТАН